

Uchwała nr 5/I/16
Senatu
Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej
im. ks. Bronisława Markiewicza
w Jarosławiu
z dnia 27 stycznia 2016 roku.

w sprawie: warunków tworzenia programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych i kursów dokształcających.

Działając na podstawie art. 62 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt. 4 lit. b oraz art. 68 ust.1 pkt. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tj. Dz. U. z 2012r. poz. 572 z późn. zm.) Senat uchwała, co następuje:

§1

Uchwała się wytyczne dla rad instytutów i innych jednostek organizacyjnych w sprawie opracowywania programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych i kursów dokształcających, które stanowią załącznik do niniejszej uchwały.

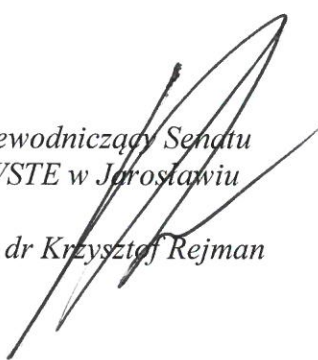
§2

Traci moc uchwała nr 1/XII/14 Senatu PWSTE w Jarosławiu z dnia 17 grudnia 2014r. w sprawie warunków uchwalania programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych i kursów dokształcających.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ADW. PRAWNY
Jerzy Rymkiewicz
Ur. rej. OIRP Rzeczony 11/01/11

Przewodniczący Senatu
PWSTE w Jarosławiu

Doc. dr Krzysztof Rejman

Warunki tworzenia programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych i kursów doszkalających.

I. Postanowienia ogólne

§1

1. Uchwała się wytyczne dla rad instytutów i innych jednostek organizacyjnych w sprawie opracowania programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, studiów podyplomowych oraz kursów doszkalających.
2. **Użyte w uchwale pojęcia oznaczają:**
 - 1) studia wyższe – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, prowadzone przez uczelnię uprawnioną do ich prowadzenia;
 - 2) studia pierwszego stopnia – formę kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji pierwszego stopnia;
 - 3) studia drugiego stopnia – formę kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający, co najmniej kwalifikacje pierwszego stopnia, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji drugiego stopnia;
 - 4) studia podyplomowe – formę kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje, co najmniej pierwszego stopnia, prowadzoną w uczelni kończące się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych;
 - 5) kursy doszkalające – krótka forma kształcenia, której ukończenie umożliwia uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy, uzyskanie lub rozwinięcie umiejętności lub kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy w systemie uczenia się przez całe życie;
 - 6) forma studiów – studia stacjonarne i studia niestacjonarne;
 - 7) studia stacjonarne – forma studiów wyższych, w której co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów;

- 8) studia niestacjonarne – należy przez to rozumieć formę studiów wyższych, inną niż studia stacjonarne;
- 9) zajęcia dydaktyczne wymagające bezpośredniego udziału studentów i nauczycieli akademickich – zajęcia odbywane przy jednoczesnej, obecności prowadzącego oraz studentów;
- 10) kierunek studiów – wyodrębniona część jednego lub kilku obszarów kształcenia, realizowana w uczelni w sposób określony przez program lub programy kształcenia;
- 11) obszar kształcenia – zasób wiedzy i umiejętności z zakresu jednego z obszarów wiedzy określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie obszarów wiedzy;
- 12) efekty kształcenia – zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskiwanych w procesie kształcenia w systemie studiów oraz studiów trzeciego stopnia;
- 13) obszarowe efekty kształcenia – efekty kształcenia dla obszaru lub obszarów kształcenia, zdefiniowane w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie KRK;
- 14) kierunkowe efekty kształcenia – efekty kształcenia zdefiniowane dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia;
- 15) efekty kształcenia dla modułu zajęć – efekty kształcenia zdefiniowane dla poszczególnych modułów zajęć;
- 16) poziom kształcenia – studia pierwszego stopnia, drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie albo studia trzeciego stopnia;
- 17) program kształcenia – opis określonych przez uczelnię spójnych efektów kształcenia, zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz opis procesu kształcenia, prowadzącego do osiągnięcia tych efektów, wraz z przypisanymi do poszczególnych modułów tego procesu punktami ECTS;
- 18) program studiów – opis procesu kształcenia prowadzący do osiągnięcia założonych efektów obejmujący moduły kształcenia, plan studiów i sumaryczne wskaźniki ilościowe;

- 19) moduł zajęć – wyodrębniony element w programie studiów i w dokumentacji przebiegu studiów, obejmujący różne formy zajęć lub grupy zajęć dydaktycznych, którym przypisane są zakładane efekty kształcenia oraz liczba punktów ECTS; może obejmować w szczególności przedmiot, grupę przedmiotów, zajęcia terenowe, praktyki zawodowe, przygotowanie pracy dyplomowej; modulem może być też zbiór przedmiotów obieralnych, obowiązkowych dla określonej specjalności w ramach kierunku studiów, czy też zestaw przedmiotów o określonej łącznej liczbie punktów ECTS wybrany przez studenta spośród przedmiotów należących do określonego, większego zbioru;
- 20) standardy kształcenia – zbiór reguł kształcenia na studiach przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela oraz zawodów, dla których wymagania dotyczące procesu kształcenia i jego efektów są określone w przepisach prawa Unii Europejskiej;
- 21) Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego – opis, przez określenie efektów kształcenia, kwalifikacji zdobywanych w polskim systemie szkolnictwa wyższego;
- 22) kwalifikacje – efekty kształcenia, poświadczone dyplomem, świadectwem, certyfikatem lub innym dokumentem wydanym przez uprawnioną instytucję potwierdzającym uzyskanie zakładanych efektów kształcenia;
- 23) punkty ECTS – punkty zdefiniowane w europejskim systemie akumulacji i transferu punktów zaliczeniowych jak miara średniego nakładu pracy osoby uczącej się, niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia; jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię, zgodnie z planem studiów, oraz jego indywidualną pracę;
- 24) profil kształcenia – profil praktyczny lub profil ogólnoakademicki;
- 25) profil praktyczny – profil programu kształcenia obejmującego moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych realizowanych przy założeniu, że ponad połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia praktyczne kształtujące te umiejętności i kompetencje, w tym umiejętności uzyskiwane na zajęciach warsztatowych, które

- są prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią;
- 26) profil ogólnoakademicki – profil programu kształcenia obejmującego moduły zajęć powiązane z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi, realizowany przy założeniu, że ponad połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy;
 - 27) kwalifikacje pierwszego stopnia – efekt kształcenia na studiach pierwszego stopnia, zakończonych uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata, inżyniera lub równorzędnego określonego kierunku studiów i profilu kształcenia, potwierdzony odpowiednim dyplomem;
 - 28) kwalifikacje drugiego stopnia – efekt kształcenia na studiach drugiego stopnia, zakończonych uzyskaniem tytułu zawodowego magistra, magistra inżyniera lub równorzędnego określonego kierunku studiów i profilu kształcenia, potwierdzony odpowiednim dyplomem;
 - 29) kwalifikacje podyplomowe – osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na studiach podyplomowych, potwierdzone świadectwem;
 - 30) student – osoba kształcąca się na studiach wyższych;
 - 31) słuchacz – uczestnik studiów podyplomowych;
 - 32) poziom kształcenia – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie albo studia trzeciego stopnia;
 - 33) tytuł zawodowy – tytuł licencjata, inżyniera, magistra, magistra inżyniera lub tytuł równorzędny.

II. Studia wyższe

§2

1. Studia pierwszego stopnia oraz studia drugiego stopnia są prowadzone w ramach kierunku studiów.
2. Studia pierwszego i drugiego stopnia prowadzone są zgodnie z programem kształcenia uchwalanym przez radę instytutu, po zasięgnięciu opinii właściwego organu samorządu studenckiego, z uwzględnieniem niniejszych wytycznych.

3. Program kształcenia uchwalany przez radę instytutu dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia musi być zgodny z powszechnie obowiązującymi aktami prawnymi.
4. Program kształcenia dla kierunku studiów i poziomu kształcenia oraz dla określonego profilu lub profili kształcenia na tym kierunku uchwalany przez radę instytutu musi posiadać opis zakładanych efektów kształcenia i program studiów, stanowiący opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania tych efektów.
5. Programy kształcenia dla specjalności nauczycielskiej uchwalane przez radę instytutu muszą spełnić dodatkowo standardy kształcenia określone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
6. Programy kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku pielęgniarstwo uchwalane przez radę instytutu muszą być zgodne z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardów kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo.

§3

1. W Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza mogą być prowadzone studia na określonym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia zgodnie z:
 - 1) wzorcowym opisem efektów kształcenia dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia określonym przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i **przyjętym przez Senat Uczelni,**lub
 - 2) opisem efektów kształcenia **określonym przez Senat Uczelni** dla kierunku studiów innego niż kierunki określone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, o których mowa w pkt 1.
2. Uprawnienia do prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. Bronisława Markiewicza może uzyskać na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego wydanej po zasięgnięciu opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

3. Warunkiem wydania decyzji, o której mowa w punkcie 2 uprawniającej do prowadzenia studiów na kierunku pielęgniarstwo jest ponadto uzyskanie akredytacji ministra właściwego do spraw zdrowia.

§4

1. Instytut może prowadzić studia pierwszego i drugiego stopnia na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia, jeżeli:

1) Senat uczelni w drodze uchwały:

- a) określił opis efektów kształcenia po zasięgnięciu opinii konwentu,
- b) określił nazwę kierunku studiów adekwatną do zakładanych efektów kształcenia,
- c) przyporządkował kierunek studiów do obszaru lub obszarów kształcenia, do których odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku studiów,
- d) określił poziom kształcenia oraz formę studiów,
- e) określił profil kształcenia.

2) Instytut w zgromadzonej dokumentacji jest zobowiązany do:

- a) posiadania opracowanego programu kształcenia dla tego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia uwzględniającego opis zakładanych efektów kształcenia. Opis zakładanych efektów kształcenia powinien być odrębny dla studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej.
- b) posiadania opracowanego dokumentu wskazującego związek kierunku studiów z misją Uczelni i strategią jej rozwoju,
- c) zapewnienia studentom odbywania praktyk zawodowych przewidzianych w programie kształcenia dla kierunku studiów o profilu praktycznym i o profilu ogólnoakademickim,
- d) spełnienia wymagań dotyczących minimalnej liczby i kwalifikacji nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia.

Do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia zalicza się wyłącznie nauczycieli akademickich, dla których PWSTE jest podstawowym miejscem pracy.

Do minimum kadrowego na kierunkach studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym można zaliczyć nauczycieli akademickich posiadających znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią w dziedzinach związanych z kierunkiem studiów, o których mowa w art. 9 a ust. 2 i 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, również w przypadku, gdy Uczelnia nie jest ich podstawowym miejscem pracy.

- e) spełnienia wymagań dotyczących proporcji liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów na tym kierunku studiów.

Proporcje liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów na danym kierunku studiów nie mogą być mniejsze niż:

1 : 50 - dla kierunków studiów związanych z kształceniem
w zakresie języków obcych,

1 : 60 - dla kierunków studiów w obszarze nauk medycznych
i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej,

1 : 60 - dla kierunków studiów w obszarze nauk technicznych,

1 : 120 - dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych,

1 : 120 - dla kierunków studiów w obszarze nauk humanistycznych.

- f) dysponowania infrastrukturą zapewniającą prawidłową realizację celów kształcenia,
- g) zapewnienia odpowiednich warunków do prowadzenia zajęć w salach dydaktycznych, laboratoriach i pracowniach,
- h) zapewnienia możliwości korzystania z zasobów bibliotecznych obejmujących literaturę zalecaną na tym kierunku studiów oraz z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki,

- i) wdrożenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, uwzględniającego działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów,
- j) dokonywania bieżącej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia i dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy.

III. Program kształcenia dla kierunku studiów na określonym poziomie i profilu kształcenia

§5

1. Program kształcenia dla określonego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia obejmuje:

- 1) opis zakładanych efektów kształcenia;
- 2) program studiów stanowiący opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia;
- 3) wnioski z analizy zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz z analizy wyników monitoringu karier zawodowych absolwentów.

2. Opis zakładanych efektów kształcenia dla kierunku studiów na określonym poziomie i profilu kształcenia spełnia następujące wymagania:

- 1) jest wewnętrznie spójny;
- 2) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskiwane przez studentów w procesie kształcenia, niezbędne do uzyskania kwalifikacji;
- 3) opis zakładanych efektów kształcenia musi uwzględniać efekty kształcenia (w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) właściwe dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia wybrane z efektów kształcenia dla obszaru lub obszarów kształcenia, do których został przyporządkowany kierunek studiów;
- 4) został odniesiony do właściwych dla danego kierunku dziedzin nauki lub sztuki oraz dyscyplin naukowych lub artystycznych określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych;

- 5) zostały w nim uwzględnione wzorce międzynarodowe;
- 6) w przypadku studiów na kierunku pielęgniarstwo uwzględnia pełny zakres efektów kształcenia zawarty w standardach kształcenia dla tego kierunku, określonych w odrębnych przepisach;
- 7) w przypadku kierunku studiów w ramach, którego prowadzone jest kształcenie przygotowujące do uzyskania kwalifikacji uprawniających do wykonywania zawodu nauczyciela uwzględnia pełny zakres efektów kształcenia zawarty w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, określonych w odrębnych przepisach;
- 8) opis zakładanych efektów kształcenia dla kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera musi uwzględniać pełny zakres efektów kształcenia dla studiów o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym, prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich określonych w odrębnych przepisach.

2.1. W przypadku, gdy instytut prowadzi na danym kierunku i poziomie kształcenia studia o profilu ogólnoakademickim i praktycznym, opis zakładanych efektów kształcenia sporządza się odrębnie dla każdego profilu.

2.2. W przypadku, gdy instytut prowadzi na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia studia w formie stacjonarnej i niestacjonarnej, proces kształcenia musi umożliwiać uzyskanie takich samych efektów kształcenia na każdej z tych form studiów.

3. Program studiów dla kierunku studiów określa:

- 1) informacje podstawowe:
 - a) nazwę kierunku studiów,
 - b) nazwę specjalności,
 - c) poziom kształcenia (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia),
 - d) formę studiów (stacjonarne i niestacjonarne),
 - e) profil kształcenia (praktyczny lub ogólnoakademicki),
 - f) liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia,

- g) tytuł zawodowy osiągnięty przez absolwenta;
- 2) informacje dodatkowe:
- a) przyporządkowanie kierunku do obszaru lub obszarów kształcenia określonych w Krajowych Ramach Kwalifikacji,
 - b) uzasadnienie koncepcji i celu kierunku studiów w oparciu o prowadzone w jednostce badania naukowe, analizę możliwości kadrowych i finansowych, zgodności z misją Uczelni i jej strategią rozwoju,
 - c) odniesienie do analizy potrzeb rynku pracy, wyników badania karier absolwentów i wzorców międzynarodowych,
 - d) możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) i kontynuacji kształcenia przez absolwentów,
- 3) moduły zajęć (grupy zajęć) zawierające:
- a) opis efektów kształcenia i ich odniesienie do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i obszaru kształcenia,
 - b) opis metod kształcenia z odniesieniem do efektów kształcenia dla modułu zajęć,
 - c) sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia osiągniętych przez studenta,
 - d) liczbę przyporządkowanych punktów ECTS z pokazaniem sposobu jej wyznaczenia;
- 4) plan studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej,
- 5) sumaryczne wskaźniki ilościowe charakteryzujące program studiów:
- a) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć:
 - wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów,
 - z zakresu nauk podstawowych właściwych dla kierunków studiów, do których odnoszą się efekty kształcenia dla określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia,

- o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych,
- b) minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach nie związanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych lub zajęć na innym kierunku studiów,
 - c) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych nie mniejszą niż 5 punktów ECTS,
 - d) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego,
 - e) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego;
- 6) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych dla kierunku studiów o profilu praktycznym i profilu ogólnoakademickim,
- 7) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych na kierunku studiów o profilu praktycznym i profilu ogólnoakademickim.

4. Dodatkowe wymagania dotyczące programu studiów

- 1) W przypadku, gdy program studiów dla danego kierunku jest przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia wówczas musi określać dla każdego z tych obszarów procentowy udział liczby punktów ECTS w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznej dla uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów.
- 2) Program studiów powinien umożliwiać studentowi wybór modułów zajęć, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30 % liczby punktów ECTS koniecznej dla uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów.
- 3) Program studiów dla kierunku o profilu praktycznym obejmuje moduły zajęć powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS, koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia.

Ponad połowa programu studiów musi obejmować zajęcia praktyczne kształtujące u studenta umiejętności praktyczne i kompetencje społeczne.

- 4) Program studiów dla kierunku o profilu ogólnoakademickim obejmuje moduły zajęć powiązane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z tym kierunkiem studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia.

Ponad połowa programów studiów musi obejmować zajęcia służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych.

- 5) W procesie definiowania efektów kształcenia należy uwzględnić także:
 - a) uzgodnienia środowiskowe,
 - b) opinie interesariuszy zewnętrznych,
 - c) przykłady dobrych praktyk, obejmujące między innymi opracowania wykonane w innych instytucjach i w innych uczelniach,
 - d) wymagania i zalecenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej,
 - e) wymagania i zalecenia stowarzyszeń i organizacji zawodowych,
 - f) koszty planowanego lub uruchomionego kierunku studiów i możliwości jego finansowania przez Uczelnię.

5. Plan studiów dla kierunku studiów w szczególności określa:

- 1) informacje podstawowe:
 - a) nazwę kierunku studiów;
 - b) nazwę specjalności;
 - c) poziom kształcenia (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia);
 - d) formę studiów (stacjonarne lub niestacjonarne);
 - e) profil kształcenia (praktyczny lub ogólnoakademicki);
- 2) wykaz modułów zajęć, z podziałem na semestry, obejmujący:
 - a) nazwy modułów zajęć (grupy zajęć) zaliczonych do grupy modułów kształcenia z zakresu nauk podstawowych,

- b) nazwy pozostałych modułów zajęć (grupy zajęć), w tym modułów zajęć (grupy zajęć) do wyboru;
- 3) przy każdym module zajęć (grupie zajęć):
- a) liczbę godzin z podziałem na formy zajęć;
 - b) formę zaliczenia;
 - c) liczbę punktów ECTS;
- 5.1. Wymiar czasu praktyki zawodowej, jeżeli przewiduje ją program kształcenia dla danego roku/semestru.
- 5.2. Łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych.
- 5.3. Liczbę punktów ECTS wymaganą do zaliczenia roku/semestru studiów.
- 5.4. Plan studiów może zawierać również inne wymagania wynikające ze specyfiki danego kierunku studiów.
- 5.5. W przypadku prowadzenia studiów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w ramach tego samego kierunku studiów plan studiów należy ustalić odrębnie dla każdej z tych form.

6. Moduł zajęć dla kierunku studiów powinien obejmować w szczególności:

- 1) Efekty kształcenia i ich odniesienie do kierunkowych i obszarowych efektów kształcenia,
- 2) Formy prowadzenia zajęć (z odniesieniem do efektów kształcenia),
- 3) Sposób weryfikacji zakładanych efektów kształcenia,
- 4) Liczbę punktów ECTS (ze wskazaniem sposobu jej wyznaczenia, zgodnie z zasadami systemu ECTS).

§6

1. Profil kształcenia na danym kierunku studiów

1) Profil praktyczny

- a) Instytut prowadzący kształcenie na określonym kierunku i poziomie kształcenia o profilu praktycznym jest obowiązany zapewnić studentom tego kierunku odbycie, co najmniej trzech miesięcy praktyk zawodowych na każdym z poziomów kształcenia.

- b) Instytut może prowadzić studia dualne to jest naprzemienne kształcenie w formie zajęć dydaktycznych realizowanych w uczelni i w formie praktyk odbywanych u pracodawcy uwzględniając realizację wszystkich efektów kształcenia przewidzianych w programie kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia.
- c) W przypadku udziału w kształceniu podmiotów gospodarczych (w zakresie innym niż realizacja praktyk) warunki prowadzenia studiów określa umowa pisemna zawarta między Uczelnią, a tym podmiotem.
- d) Sposób prowadzenia i organizację studiów, o których mowa w ust. 4, określa umowa zawarta w formie pisemnej między Uczelnią a podmiotem gospodarczym.
- e) Umowa może określać:
 - możliwość prowadzenia zajęć ze studentami, w szczególności zajęć praktycznych przez pracowników podmiotów gospodarczych;
 - udział podmiotu gospodarczego w opracowaniu programu kształcenia;
 - sposób dofinansowania studiów przez podmiot gospodarczy;
 - efekty kształcenia;
 - sposób realizacji praktyk i staży.
- f) Zajęcia (warsztaty) związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, przewidziane w programie studiów dla profilu praktycznego, odbywają się w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i umożliwiają bezpośrednie wykonywanie odpowiednich czynności praktycznych przez studentów.
- g) Zajęcia (warsztaty) związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym na kierunku o profilu praktycznym są prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, adekwatne do prowadzonych zajęć.

2) Profil ogólnoakademicki

- a) Instytut nieposiadający uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów może kształcić studentów na określonym kierunku i poziomie kształcenia o profilu ogólnoakademickim, jeżeli spełnia następujące warunki:

- prowadzi badania naukowe w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z kierunkiem studiów i zapewnia studentom tego kierunku: co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań w przypadku studiów pierwszego stopnia oraz udział w badaniach w przypadku studiów drugiego stopnia. Profil musi obejmować moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta umiejętności prowadzenia badań naukowych.
 - prowadzone na tym kierunku studia pierwszego lub drugiego stopnia uzyskały, co najmniej pozytywną ocenę jakości kształcenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej,
 - instytut powinien zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy, co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego (nabyte na podstawie art. 21 a Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki), dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, reprezentujących dziedzinę nauki lub sztuki związaną z danym kierunkiem studiów.
- b) Warunki dotyczące minimum kadrowego w tym zakresie pozostają bez zmian.

§7

1. **Specjalności**

- 1) Kształcenie specjalistyczne prowadzone jest na studiach pierwszego i drugiego stopnia w ramach specjalności tworzonych przez Senat PWSTE na określonym kierunku studiów.
- 2) W przypadku tworzenia specjalności na danym kierunku studiów kierunkowe efekty kształcenia dla tego kierunku studiów nie mogą ulec zmianie.
- 3) Zaleca się, aby kształcenie na specjalnościach odbywało się w ramach obieralnych modułów zajęć.

§8

1. Harmonogram działań dotyczący opracowywania programu kształcenia oraz dokonywanie zmian w programach kształcenia

- 1) Program kształcenia dla każdego kierunku studiów, poziomu, profilu kształcenia oraz formy studiów powinien zostać uchwalony przez radę instytutu nie później niż na cztery miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego, w którym będzie obowiązywał.
- 2) Wprowadza się następującą procedurę postępowania prowadzącą do przyjęcia programu kształcenia dla każdego kierunku studiów, poziomu, profilu kształcenia oraz formy studiów:
 - a) Instytut przekazuje senatowi podjętą przez radę instytutu uchwałę w sprawie projektu efektów kształcenia wraz ze stosowną dokumentacją dotyczącą projektowanych kierunkowych efektów kształcenia po zasięgnięciu opinii konwentu,
 - b) Do dnia 31 marca przed rozpoczęciem roku akademickiego, na którym program kształcenia będzie obowiązywał, senat określa w drodze uchwały kierunkowe efekty kształcenia, na podstawie projektu efektów kształcenia uchwalonych przez radę instytutu dla prowadzonego w instytucie programu kształcenia na określonym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia,
 - c) Rada instytutu uchwała program kształcenia, a w szczególności program studiów, plan studiów na bazie określonych przez senat efektów kształcenia w terminie do 30 kwietnia przed rozpoczęciem roku akademickiego, na którym program kształcenia będzie obowiązywał,
 - d) Rada instytutu przyjmuje program studiów, w tym plan studiów w drodze uchwały po zaopiniowaniu przez uprawniony organ samorządu studentów,
 - e) Opinia organu samorządu studentów powinna być sporządzona na piśmie.
- 3) Termin, o którym mowa w ust. 1 stosuje się również w przypadku uchwalania zmiany programu kształcenia, w tym planu studiów.
- 4) Instytut prowadzący kierunek studiów w celu doskonalenia programu kształcenia może dokonywać w nim zmian:
 - a) w zakresie zakładanych efektów kształcenia właściwych dla tego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia, wybranych z efektów kształcenia dla

obszaru lub obszarów kształcenia, do których został przyporządkowany ten kierunek studiów,

- b) zajęć dydaktycznych, za które student może uzyskać łącznie do 50% punktów ECTS, określonych w programie studiów aktualnym na dzień wydania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego decyzji o uprawnieniu do prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia,
 - c) łącznie do 30% ogólnej liczby zakładanych efektów kształcenia określonych przez senat Uczelni aktualnych na dzień wydania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego decyzji o uprawnieniu do prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia,
 - d) w doborze treści kształcenia przekazywanych studentom w ramach zajęć.
- 5) Zmiany w programach kształcenia, o których mowa w punkcie 4, podpunktach a, b, c, **mogą być wprowadzane z początkiem nowego cyklu kształcenia**, z wyjątkiem zmian koniecznych do usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną, które mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
- 6) Zmiany w doborze treści kształcenia przekazywane studentom w ramach zajęć (punkt 4 podpunkt d, uwzględniające najnowsze osiągnięcia naukowe lub artystyczne, **mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia**.
- 7) Zmiany efektów kształcenia wymagają zatwierdzenia przez senat.
- 8) Instytut nie może dokonywać zmian zakładanych efektów kształcenia w przypadku kierunku studiów, dla którego senat przyjął w całości wzorcowy opis efektów kształcenia określony w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (kierunek Pielęgniarstwo, kierunek Pedagogika).
- 9) Instytut nie powinien dokonywać innych zmian w programie kształcenia w trakcie cyklu kształcenia, z wyjątkiem wymienionych w pkt. 4.
- 10) Zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić do końca kwietnia roku akademickiego poprzedzającego rok akademicki, którego zmiany dotyczą.
- 11) W przypadku studiów rozpoczynających się w semestrze letnim, zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić, co najmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem studiów.

- 12) Program kształcenia, w tym dokumentacja dotycząca programów kształcenia podlegają zaopiniowaniu przez Przewodniczącego Uczelnianej Komisji do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia oraz Instytutowych Zespołów do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia.

§9

1. Rektor określi w odrębnych przepisach wymagane wzory formularzy stanowiące dokumentację programu kształcenia:
- 1) Ogólna charakterystyka prowadzonych studiów;
 - 2) Karta procesu tworzenia i akceptacji efektów kształcenia;
 - 3) Efekty kształcenia;
 - 4) Tabela odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych;
 - 5) Tabela pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia;
 - 6) Tabela pokrycia kompetencji inżynierskich przez kierunkowe efekty kształcenia;
 - 7) Tabela pokrycia efektów kształcenia ze standardów kształcenia dla kierunku Pedagogika;
 - 8) Tabela pokrycia kierunkowych efektów kształcenia przez modułowe efekty kształcenia dla kierunku Pielęgniarstwo;
 - 9) Matryca efektów kształcenia;
 - 10) Weryfikacja efektów kształcenia;
 - 11) Opis modułu/przedmiotu (sylabus/karta przedmiotu);
 - 12) Informacja o osiągnięciu przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia;
 - 13) Ocena programu kształcenia przez nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe;
 - 14) Konsultacje dotyczące programu kształcenia z interesariuszami zewnętrznymi;
 - 15) Karta Praktyk;
 - 16) Propozycje efektów kształcenia instytucji przyjmujących na praktyki;
 - 17) Zmiany w programie kształcenia wynikające z konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi;
 - 18) Ocena programów kształcenia wynikająca z opinii nauczycieli akademickich wchodzących w skład minimum kadrowego;
 - 19) Zmiany w programie kształcenia przyjęte przez Senat;

20) Ocena jakości prac dyplomowych.

§10

1. Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia

- 1) Uzyskanie kwalifikacji pierwszego stopnia lub drugiego stopnia na określonym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia wymaga osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia zakładanych w programie kształcenia.
- 2) Efekty kształcenia zakładane w programie kształcenia, niezbędne do uzyskania kwalifikacji pierwszego stopnia lub kwalifikacji drugiego stopnia muszą uwzględniać efekty kształcenia odnoszące się do dziedzin nauki i dyscyplin naukowych lub dziedzin sztuki i dyscyplin artystycznych właściwych dla danego kierunku studiów, określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- 3) Studia pierwszego stopnia licencjackie trwają, co najmniej sześć semestrów.
- 4) Studia pierwszego stopnia inżynierskie trwają, co najmniej siedem semestrów.
- 5) Studia drugiego stopnia trwają od trzech do pięciu semestrów.
- 6) Studia niestacjonarne mogą trwać jeden lub dwa semestry dłużej niż odpowiednie studia stacjonarne.
- 7) Projektując program studiów należy wziąć pod uwagę następujące warunki w zakresie przypisywania punktów ECTS:
 - a) jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25—30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez Uczelnię, zgodnie z planem studiów, oraz jego indywidualną pracę;
 - b) punkty ECTS należy przypisać za:
 - zaliczenie każdego z zajęć i praktyk przewidzianych w programie studiów, przy czym liczba punktów ECTS nie zależy od uzyskanej oceny, a warunkiem ich przyznania jest spełnienie przez studenta wymagań dotyczących uzyskania zakładanych efektów kształcenia potwierdzonych zaliczeniem zajęć lub praktyk,

- przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej, przygotowanie do egzaminu dyplomowego, zgodnie z programem studiów;
 - c) student otrzymuje taką liczbę punktów ECTS, jaka jest przypisana efektom kształcenia uzyskiwanym w wyniku realizacji odpowiednich zajęć i praktyk przewidzianych na danym kierunku studiów w danym instytucie;
- 8) Liczba punktów ECTS przewidziana planem studiów dla roku studiów wynosi, co najmniej 60, a dla semestru, co najmniej 30.
- 9) Liczba punktów ECTS wymagana do ukończenia studiów wyższych:
- a) dla studiów pierwszego stopnia – wynosi, co najmniej 180,
 - b) dla studiów drugiego stopnia – wynosi, co najmniej 90.
- 10) Tworząc plan studiów stacjonarnych należy uwzględnić, że liczba tygodni dydaktycznych w danym semestrze wynosi 15 tygodni.

§11

1. Praktyki zawodowe

- 1) Program studiów określa szczegółowe zasady i formy odbywania praktyk, uwzględniając odrębne przepisy dla poszczególnych uprawnień zawodowych, a w szczególności:
- a) wskazuje cel praktyk;
 - b) wskazuje efekty kształcenia właściwe dla praktyki;
 - c) wskazuje metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia osiągniętych przez studenta w wyniku odbycia praktyki;
 - d) przyporządkowuje praktykom punkty ECTS;
 - e) przewiduje odpowiedni wymiar praktyk w zakładach pracy, których zakres działalności odpowiada obszarom aktywności zawodowej typowym dla absolwenta danego kierunku studiów o określonym poziomie i profilu kształcenia.

Z zakładami pracy, w których organizowane są praktyki niezbędne jest zawarcie stosownych umów.

- 2) Cele, program i terminy realizacji praktyk powinny być właściwie zharmonizowane w procesie kształcenia.

- 3) Praktyki, w wymiarze określonym w programie studiów, mogą być odbywane w jednostkach gospodarczych, instytucjach publicznych, instytucjach naukowobadawczych, instytucjach oświatowych, placówkach kultury lub w ramach innej działalności pozwalającej osiągnąć cele praktyki wskazanej przez radę instytutu.
- 4) Praktyki zrealizowane w okresie nie krótszym niż czas praktyki określony w programie studiów na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia można uznać za zaliczone, jeżeli student udokumentuje doświadczenie zawodowe lub prowadzenie działalności, która odpowiada programowi praktyki.
- 5) Program studiów powinien przewidywać system zapewniania jakości praktyk, a w szczególności weryfikowania efektów kształcenia uzyskiwanych przez studentów w wyniku odbycia praktyk oraz warunki zaliczania praktyk.
- 6) Programy studiów dla kierunków regulowanych oraz dla kierunków, na których prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela uwzględniają wszystkie efekty kształcenia i inne wymagania związane z praktykami zawarte w standardach kształcenia dla kierunków regulowanych oraz dla kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

IV. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych

§12

1. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia dla kierunków wyodrębnionych z obszaru nauk humanistycznych, nauk społecznych wynosi nie więcej niż:
 - 1) Kierunek Administracja 1860 godzin,
 - 2) Kierunek Bezpieczeństwo wewnętrzne 1935 godzin,
 - 3) Kierunek Europeistyka 1880 godzin,
 - 4) Kierunek Filologia 2000 godzin,
 - 5) Kierunek Finanse i rachunkowość 1965 godzin,
 - 6) Kierunek Pedagogika 2000 godzin,
 - 7) Kierunek Praca socjalna 2000 godzin,

- 8) Kierunek Turystyka i rekreacja 1995 godzin,
 - 9) Kierunek Zarządzanie 2000 godzin.
2. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia dla kierunków wyodrębnionych z obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej wynosi nie więcej niż:
 - 1) Kierunek Kosmetologia 2265 godzin,
 - 2) Kierunek Pielęgniarstwo 4840 godzin.
 3. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia uprawniających do uzyskania kwalifikacji inżyniera dla kierunków wyodrębnionych z obszaru nauk technicznych wynosi nie więcej niż:
 - 1) Kierunek Budownictwo 2600 godzin,
 - 2) Kierunek Elektronika i telekomunikacja 2590 godzin,
 - 3) Kierunek Geodezja i kartografia 2590 godzin,
 - 4) Kierunek Gospodarka przestrzenna 2570 godzin,
 - 5) Kierunek Informatyka 2350 godzin.
 4. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych drugiego stopnia dla kierunków wyodrębnionych z obszaru nauk humanistycznych, nauk społecznych wynosi nie więcej niż:
 - 1) Kierunek Pedagogika 900,
 - 2) Kierunek Zarządzanie 900.
 5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek rady instytutu, JM Rektor może wyrazić zgodę na zwiększenie łącznej liczby godzin zajęć dydaktycznych na poszczególnych kierunkach i poziomach studiów.
 6. Liczbę godzin zajęć na studiach niestacjonarnych ustala instytut (rada instytutu) prowadzący kierunek studiów w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.
 7. Na studiach niestacjonarnych liczba godzin ulega proporcjonalnie zmniejszeniu w stosunku do ogólnej liczby godzin zajęć kontaktowych na studiach stacjonarnych.
 8. Ustala się liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć niezwiązanych z kierunkiem studiów tzn. zajęć ogólnouczelnianych lub zajęć na innym kierunku studiów.

Liczba punktów ECTS musi być uwzględniona w planie studiów dla każdego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia.

9. Do modułów zajęć (grupy zajęć) ogólnouczelnianych, o którym mowa w pkt. 4 zalicza się:

1) zajęcia ogólnouczelniane w tym z obszaru nauk humanistycznych i społecznych:

- a) ekonomia,
- b) etyka,
- c) socjologia,
- d) filozofia,
- e) historia idei i odkryć naukowych,
- f) elementy prawa,
- g) pierwsza pomoc przedmedyczna,
- h) telemedycyna,
- i) elementy przedsiębiorczości.

Zajęcia wyżej wymienione powinny być realizowane w 6 semestrze w wymiarze 30 godzin na studiach stacjonarnych, którym przyznaje się 2 punkty ECTS oraz 18 godzin na studiach niestacjonarnych, którym przyznaje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę,

2) inne moduły ogólnouczelniane:

- a) technologia informacyjna - zajęcia powinny być realizowane w wymiarze 30 godzin na studiach stacjonarnych, którym przyznaje się 2 punkty ECTS oraz 18 godzin na studiach niestacjonarnych, którym przyznaje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę,
- b) ochrona własności intelektualnej - zajęcia powinny być realizowane w wymiarze 15 godzin na studiach stacjonarnych, którym przyznaje się 1 punkt ECTS oraz 12 godzin na studiach niestacjonarnych, którym przyznaje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę,

c) wychowanie fizyczne, język obcy – liczbę godzin i punktów ECTS określono w § 13 i 14 uchwały.

10. Należy określić wspólne efekty kształcenia dla wszystkich kierunków studiów w zakresie wymienionych zajęć ogólnouczelnianych w punkcie 6.

11. Ustala się liczbę punktów ECTS w wysokości, co najmniej 5 punktów ECTS i 60 godzin zajęć na studiach stacjonarnych oraz 36 godzin na studiach niestacjonarnych dla modułów realizowanych w ramach zajęć z **obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych** na każdym poziomie kształcenia.

Liczba punktów ECTS oraz liczba godzin musi być uwzględniona w planie studiów dla każdego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia.

12. Za przygotowanie pracy dyplomowej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego przyznaje się punkty ECTS w planie studiów dla każdego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia.

§13

1. Zajęcia z wychowania fizycznego

1) Zajęcia z wychowania fizycznego są obowiązkowe na studiach stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz na studiach niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia, formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę.

2) Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia studenci realizują 60 godzin zajęć z wychowania fizycznego.

3) Na studiach stacjonarnych drugiego stopnia studenci realizują 30 godzin zajęć z wychowania fizycznego.

4) Na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia studenci realizują 30 godzin zajęć z wychowania fizycznego.

5) Na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia studenci realizują 18 godzin zajęć z wychowania fizycznego.

6) Za zajęcia z wychowania fizycznego przyznaje się 2 punkty ECTS.

7) Rada instytutu określa w programie kształcenia dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych efekty kształcenia w zakresie wychowania fizycznego.

§14

1. Zajęcia z języka obcego

- 1) W programach studiów prowadzonych w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej należy uwzględnić konieczność uzyskania przez studenta efektów kształcenia w zakresie umiejętności komunikowania się w języku obcym w obrębie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla danego kierunku studiów, zgodnych z wymaganiami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.
- 2) Na studiach stacjonarnych lektorat języka obcego nowożytnego rozpoczyna się:
 - a) na studiach pierwszego stopnia od pierwszego semestru i trwa do uzyskania umiejętności językowych zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w wymiarze 120 godzin;
 - b) na studiach drugiego stopnia od pierwszego semestru i trwa do uzyskania umiejętności językowych zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego wraz z elementami słownictwa specjalistycznego w wymiarze 90 godzin;
- 3) Na studiach niestacjonarnych lektorat języka obcego nowożytnego rozpoczyna się:
 - a) na studiach pierwszego stopnia od pierwszego semestru i trwa do uzyskania umiejętności językowych zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w wymiarze 72 godzin;
 - b) na studiach drugiego stopnia od pierwszego semestru i trwa do uzyskania umiejętności językowych zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego wraz z elementami słownictwa specjalistycznego w wymiarze 54 godzin.
- 4) Za zajęcia z lektoratu języka obcego przyznaje się:
 - a) 9 punktów ECTS na studiach pierwszego stopnia; (z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo);
 - b) 9 punktów ECTS na studiach drugiego stopnia; (z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo).
- 5) Formą zaliczenia zajęć z języka obcego jest egzamin.
- 6) Instytut prowadzący kierunek na studiach pierwszego stopnia oferuje studentom dodatkowe (specjalistyczne) zajęcia z języka obcego na piątym semestrze ponad limit godzin określony w ust. 2 a i 3 a dla lektoratu języka obcego nowożytnego pod

warunkiem ich uwzględnienia w łącznej liczbie godzin zajęć dydaktycznych wskazanej w § 12 ust. 1. (nie dotyczy kierunku filologia i pielęgniarstwo).

- a) Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia studenci realizują 30 godzin zajęć z języka obcego (specjalistycznego),
- b) Na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia studenci realizują 18 godzin zajęć z języka obcego (specjalistycznego),
- c) Za zajęcia z języka obcego (specjalistycznego) przyznaje się 2 punkty ECTS,
- d) Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę.

§15

1. Szkolenia BHP

- 1) Studenci rozpoczynający naukę zobowiązani są uczestniczyć w szkoleniu w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
- 2) Za zajęcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy nie przyznaje się punktów ECTS.
- 3) Zajęcia, o których mowa w ust. 1 - 2 mogą być realizowane w formie e-learningu.

§16

1. Przystosowanie biblioteczne

- 1) Instytuty organizują dla studentów rozpoczynających naukę zajęcia z zakresu „Przystosowania biblioteczne”.
- 2) Zasady organizacji, zaliczania oraz wymiar godzinowy zajęć, o których mowa w ust. 1 określają dyrektor instytutu i dyrektor biblioteki.
- 3) Za zajęcia z zakresu „Przystosowania biblioteczne” nie przyznaje się punktów ECTS.

V. Studia podyplomowe oraz kursy doształcające

§17

1. W Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza studia podyplomowe oraz kursy doształcające prowadzone są zgodnie

z programem kształcenia uchwalonym przez radę instytutu z uwzględnieniem niniejszych wytycznych.

2. Program kształcenia dla studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających obejmuje:
 - 1) opis zakładanych efektów kształcenia, **określonych przez Senat uczelni po zasięgnięciu opinii konwentu;**
 - 2) program studiów, stanowiący opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia.
3. Opis zakładanych efektów kształcenia dla studiów podyplomowych spełnia następujące warunki:
 - 1) jest wewnętrznie spójny;
 - 2) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane przez słuchaczy w procesie kształcenia, niezbędne do uzyskania kwalifikacji podyplomowej;
 - 3) zostały w nim uwzględnione wyniki monitorowania karier zawodowych absolwentów oraz potrzeby rynku pracy;
 - 4) zostały w nim uwzględnione wzorce międzynarodowe.
4. Opis zakładanych efektów kształcenia dla kursów dokształcających spełnia następujące warunki:
 - 1) jest wewnętrznie spójny;
 - 2) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane przez uczestników kursu w procesie kształcenia;
 - 3) zostały w nim uwzględnione potrzeby rynku pracy.

§18

1. Studia podyplomowe trwają nie krócej niż dwa semestry.
2. Program kształcenia studiów podyplomowych powinien umożliwiać uzyskanie przez słuchacza, co najmniej 30 punktów ECTS.
3. Instytut prowadzący studia podyplomowe obowiązany jest do określenia efektów kształcenia oraz sposobu ich weryfikowania i dokumentacji.

4. Uchwalane przez rady instytutów programy kształcenia studiów podyplomowych w specjalizacji nauczycielskiej z zakresu:
 - 1) przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu (rodzaju zajęć);
 - 2) przygotowania pedagogicznego dla absolwentów studiów wyższych posiadających przygotowanie merytoryczne do nauczania przedmiotu;
 - 3) przygotowania do pracy w szkołach i ośrodkach specjalnych osób, które posiadają kwalifikacje do pracy w zawodzie nauczyciela,muszą spełniać standardy kształcenia określone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
5. Uchwalane przez rady instytutów programy kształcenia studiów podyplomowych dających uprawnienia do wykonywania zawodu lub uzyskania licencji zawodowej muszą spełniać minimalne wymogi programowe dla studiów podyplomowych, w zakresie treści programowych oraz łącznego wymiaru czasu prowadzonych zajęć, określone przez właściwych ministrów.

§19

1. **Program kształcenia studiów podyplomowych powinien, w szczególności zawierać:**
 - 1) nazwę studiów podyplomowych;
 - 2) liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających studiom podyplomowym;
 - 3) opis zakładanych efektów kształcenia ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
 - 4) Opis programu studiów podyplomowych w tym:
 - a) plan studiów;
 - b) karty przedmiotów (sylabusy) poszczególnych modułów/przedmiotów kształcenia uwzględniających metody weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez słuchaczy;
 - c) wymogi związane z ukończeniem studiów (praca końcowa/egzamin końcowy/inne);

d) warunki otrzymania świadectwa ukończenia studiów podyplomowych.

1.1. Plan studiów podyplomowych powinien zawierać, w szczególności, wykaz przedmiotów/modułów kształcenia obejmujący liczbę godzin z podziałem na formy zajęć, formę ich zaliczenia oraz odpowiadającą im liczbę punktów ECTS.

§20

1. Program kształcenia kursu dokształcającego powinien w szczególności zawierać:

- 1) nazwę kursu dokształcającego;
- 2) opis zakładanych efektów kształcenia ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- 3) opis programu kursu dokształcającego, w tym:
 - a) plan kursu dokształcającego;
 - b) karty przedmiotów (sylabus) poszczególnych modułów/przedmiotów kształcenia składających się na program kursu, uwzględniające metody weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez uczestników;
 - c) sposób ukończenia kursu;
 - d) warunki otrzymania świadectwa ukończenia kursu dokształcającego lub innego dokumentu potwierdzającego ukończenie kursu.

1.1. Plan kursu dokształcającego powinien zawierać, w szczególności, wykaz przedmiotów/modułów obejmujący liczbę godzin z podziałem na formy zajęć oraz formę ich zaliczenia.

§21

1. Zmiany programu kształcenia na studiach podyplomowych oraz kursach dokształcających

- 1) Instytut prowadzący studia podyplomowe może dokonać w programie kształcenia zmian, mających na celu doskonalenie programu, z zastrzeżeniem pkt. 1. ppkt. 2).
- 2) Zmiany programów kształcenia nie mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
- 3) Zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić do końca czerwca roku akademickiego poprzedzającego rok akademicki, którego zmiany dotyczą.

W przypadku studiów podyplomowych rozpoczynających się w semestrze letnim, zmiany w programie kształcenia należy wprowadzić, co najmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem planowanej edycji.

VI. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia

§22

1. Instytuty są zobowiązane do wdrożenia wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia. Dyrektor Instytutu sprawuje nadzór nad wdrożeniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w kierowanej jednostce. Dyrektor Instytutu zleca swoim zastępcom lub innym nauczycielom akademickim odpowiedzialnym za program kształcenia na danym kierunku studiów wykonanie zadań związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zastępcy dyrektorów lub nauczyciele akademicy odpowiedzialni za program kształcenia współpracują w tym zakresie z:
 - 1) Instytutowymi Zespołami do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia;
 - 2) Instytutowymi Koordynatorami punktów ECTS;
 - 3) Instytutowymi Komisjami do spraw Oceny Prac Dyplomowych.

§23

1. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia:
 - 1) odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego;
 - 2) uwzględnia działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na studiach i kursach prowadzonych przez instytut;
 - 3) uwzględnia w szczególności wszystkie formy weryfikowania efektów kształcenia w trakcie całego procesu kształcenia na kierunkach studiów, studiach podyplomowych i kursach doksztalających prowadzonych przez instytut;
 - 4) uwzględnia oceny dokonywane przez studentów po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych;
 - 5) uwzględnia wnioski z monitorowania kariery zawodowej absolwentów uczelni;
 - 6) uwzględnia wnioski z badań oczekiwań pracodawców i zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

2. Instytut, który rozpoczyna kształcenie na nowym kierunku jest zobowiązany do wdrożenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na rzecz doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku od dnia rozpoczęcia kształcenia.
3. Dyrektor Instytutu jest zobowiązany do przedłożenia radzie instytutu na koniec roku akademickiego, (po zasięgnięciu opinii nauczycieli akademickich ze szczególnym uwzględnieniem członków minimum kadrowego dla danego kierunku studiów, interesariuszy zewnętrznych, przedstawicieli instytucji przyjmujących na praktyki) oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia na każdym kierunku prowadzonym przez instytut. Wyniki tej oceny stanowią podstawę doskonalenia jakości kształcenia.
4. Ocena efektów kształcenia, o której mowa w ust. 3 obejmuje w szczególności:
 - 1) analizę stopnia realizacji celów kształcenia i osiągnięcia przez studentów założonych efektów kształcenia dla programu kształcenia o określonym poziomie i profilu kształcenia, a w tym:
 - a) analizę stosowanych sposobów i form weryfikowania efektów kształcenia oraz adekwatności tych form do zakładanych efektów kształcenia;
 - b) ocenę jakości prac dyplomowych i adekwatności wymagań stawianych pracom dyplomowym do celów programu kształcenia i zakładanych efektów kształcenia oraz w zakresie zapobiegania plagiatom i ich wykrywaniu;
 - c) ocenę jakości praktyk oraz analizę zakładanych i uzyskanych w ich wyniku efektów kształcenia;
 - d) analizę wyników nauczania;
 - e) analizę wyników egzaminów dyplomowych;
 - f) analizę poprawności przypisania punktów ECTS do modułów kształcenia.
 - 2) analizę ocen zajęć dydaktycznych dokonywanych przez studentów na zakończenie każdego cyklu zajęć dydaktycznych;
 - 3) analizę użyteczności efektów kształcenia dla programu kształcenia o określonym poziomie i profilu kształcenia (zakładanych i uzyskanych), a w tym:
 - a) ocenę wykorzystania wyników monitorowania karier absolwentów w definiowaniu efektów kształcenia;

- b) ocenę zaangażowania przedstawicieli pracodawców w tworzenie programu kształcenia, sprawdzanie i ocenę uzyskanych efektów oraz doskonalenie programu kształcenia;
- c) analizę zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy;
- 4) ocenę infrastruktury dydaktycznej, w tym dostępu do literatury zalecanej w ramach kształcenia na kierunku studiów;
- 5) ocenę sposobu informowania studentów i innych zainteresowanych (kandydatów, pracodawców) oraz rzetelności i aktualności informacji o efektach dla programu kształcenia oraz metodach sprawdzania i oceny efektów.

§24

1. Dokumentacja działalności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w instytucie obejmuje w szczególności:

- 1) opis procedur stosowanych w ocenie efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów, w tym zasady sprawdzania i oceniania efektów kształcenia uzyskanych przez studentów stosowane w instytucie;
- 2) opis wymagań stawianych pracom dyplomowym na kierunkach studiów o określonym poziomie i profilu kształcenia oraz zasad ich sprawdzania i oceniania;
- 3) opis sposobów wykorzystania oceny zajęć dydaktycznych dokonywanych przez studentów na zakończenie każdego cyklu zajęć do doskonalenia zajęć dydaktycznych oraz inicjowania działań związanych z monitorowaniem i rozwijaniem kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich;
- 4) raporty z oceny efektów kształcenia na każdym kierunku studiów, prowadzonej na zakończenie każdego roku akademickiego, obejmujące także wnioski odnoszące się do zmian dokonywanych w programie kształcenia mających na celu jego doskonalenie w zakresie efektów kształcenia oraz programu studiów.

VII. Przepisy przejściowe i końcowe

§25

1. Obowiązek dostosowania profili i programów kształcenia

- 1) Senat uczelni w terminie do dnia 31 grudnia 2016 r., jest obowiązany dostosować do nowych wymagań profile i programy kształcenia studiów pierwszego stopnia.
- 2) Senat uczelni w terminie do dnia 31 grudnia 2017 r., jest obowiązany dostosować do nowych wymagań profile i programy kształcenia studiów drugiego stopnia.

§26

1. Nadzór nad dostosowaniem programów kształcenia

- 1) Nadzór nad dostosowaniem profili i programów kształcenia, w tym programów studiów i planów studiów, do wymogów określonych w art. 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w niniejszych Wytycznych sprawuje Dyrektor Instytutu w porozumieniu z Instytutowym Zespołem do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia.
- 2) W sprawach związanych z tworzeniem programów kształcenia, a nie uregulowanych w niniejszej uchwale oraz zarządzeniach Rektora, wszelkie rozstrzygnięcia podejmuje Prorektor do spraw Dydaktycznych w uzgodnieniu z Uczelnianą Komisją do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia.

§27

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.
2. Traci moc Uchwała nr 1/XII/14 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie warunków uchwalania programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, oraz studiów podyplomowych i kursów dokształcających.

Rektor PWSTE w Jarosławiu
doc. dr Krzysztof Rejman

